

Hang 'Em High (1968) [Κρεμάστε τους ψηλά] Αυστηρότητα και επιείκεια ως στοιχεία της θετικής γενικής πρόληψης

Ιωάννης Κ. Μοροζίνης

ΔΝ, LLΜ, Δικηγόρος

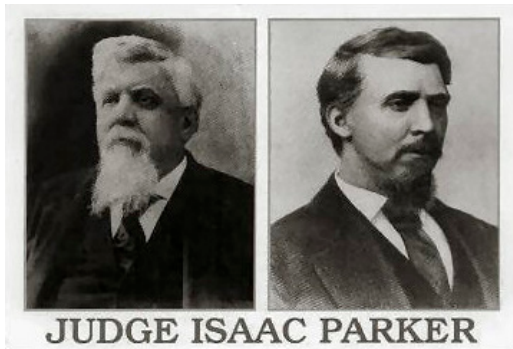
Ειδικός Επιστήμων Νομικής Σχολής ΔΠΘ

Ι. Λίγα λόγια για την ιστορία πίσω από το έργο

Για την κατανόηση της συγκεκριμένης ταινίας, είναι απαραίτητη μια σύντομη σύνδεση με το ιστορικό πλαίσιο αναφοράς της, το οποίο ήταν και είναι γνωστό στον μέσο Αμερικανό θεατή της, όχι όμως στον αλλοδαπό. Πρόκειται μεν περί μυθοπλασίας, η οποία αναπτύσσεται όμως επί ενός συγκεκριμένου ιστορικού υποβάθρου. Η στοιχειώδης γνώση του είναι, λοιπόν, απαραίτητη για την κατανόηση του προβληματισμού που θέτει η ταινία.

Τον Μάρτιο του 1875, ο Isaac Charles Parker ορκίστηκε Ομοσπονδιακός Δικαστής στο Περιφερειακό Δικαστήριο των Ηνωμένων Πολιτειών για τη Δυτική Περιφέρεια του Αρκάνσας (United

States District Court for the Western District of Arkansas), με έδρα το Fort Smith.¹ Ήταν μόλις 37 ετών, χωρίς ιδιαίτερες νομικές σπουδές, αφού, ολοκληρώνοντας τη βασική εκπαίδευση (πράγμα σπάνιο για την εποχή), είχε αρχικά υπηρετήσει ως δάσκαλος και, μετά από σύντομη εντρύφηση στα νομικά βιβλία, είχε κατορθώσει να γίνει δεκτός στον Δικηγορικό Σύλλογο (Bar) του Ohio. Πριν τον διορισμό του, είχε βεβαίως να επιδείξει μίαν

άξια λόγου πορεία ως εισαγγελέας και εν συνεχεία εκλεγμένος δικαστής στην πόλη St. Joseph του Μισούρι, ενώ είχε εν συνεχεία εκλεγεί δις βουλευτής στο Κογκρέσο, αποτυγχάνοντας όμως να εκλεγεί γερουσιαστής της πολιτείας του Μισούρι το 1874. Η κομματική φιλία του με τον ρεπουμπλικάνο Πρόεδρο (στρατηγό-νικητή του αμερικανικού εμφυλίου πολέμου) Ulysses S. Grant σίγουρα έπαιξε ρόλο στο διορισμό του. Πολλοί πίστευαν ότι, δεδομένου και του νεαρού της ηλικίας του, δεν θα καταφέρει να αρθεί στο ύψος των περιστάσεων, λόγω της ιδιαιτερότητας της δικαιοδοσίας του δικαστηρίου που αναλάμβανε. Ως ομοσπονδιακό δικαστήριο, είχε μια μάλλον ασήμαντη ποινική δικαιοδοσία, η οποία περιοριζόταν στις ταχυδρομικές παραβάσεις και τις παραβάσεις των ομοσπονδιακών νόμων για τη φορολογία στα οινόπνευματώδη ποτά που τελούσαν στην Πολιτεία του Αρκάνσας. Οι σημαντικές ποινικές υποθέσεις για τα εγκλήματα κατά των προσωπικών εννόμων αγαθών, ακόμα και οι φόνοι, εκδικάζονταν από τα τοπικά πολιτειακά δικαστήρια. Πλην όμως, στα δυτικά του Αρκάνσας εκτεινόταν μια αχανής έκταση, γνωστή ως «Ινδιάνικη Επικράτεια» (Indian Territory) –επειδή εκεί είχαν εκτοπιστεί οι πέντε φυλές των «πολιτισμένων Ινδιάνων» (Creeks, Cherokee, Choctaw, Chickasaw, Seminoles)–, δηλαδή το έδαφος της σημερινής Πολιτείας της Οκλαχόμα. Τα εγκλήματα που τελούνταν στην περιοχή αυτή υπάγονταν στην ποινική δικαιοδοσία του Περιφερειακού Δικαστηρίου των Ηνωμένων Πολιτειών για τη Δυτική Περιφέρεια του Αρκάνσας, το οποίο δίκαιε σε πρώτο και τελευταίο βαθμό (δηλ. αμετακλήτως), με μόνη δυνατότητα ανατροπής της καταδίκης την απονομή χάριτος από τον Πρόεδρο των Η.Π.Α. Μετά το τέλος του εμφυλίου πολέμου (1865), στην Ινδιάνικη Επικράτεια έβρισκαν καταφύγιο κάθε λογής σκληρά κακοποιά στοιχεία, ιδίως αποκυήματα του αδελφοκτόνου ανταρτοπόλεμου στις μεσοδυτικές νότιες πολιτείες των Η.Π.Α.²

1. Σχετικά με τη βιογραφία και τα πεπραγμένα του Δικαστή Parker, και ιδίως όσα ακολουθούν στο κείμενο, βλ. αναλυτικά: *Fred Harvey Harrington*, *Hanging Judge Parker: The Man and Not the Legend*, *The Arkansas Historical Quarterly*, Vol. 5, No. 1 (Spring, 1946), pp. 58-77· *John E. Miller*, *Isaac Charles Parker*, *The Arkansas Historical Quarterly*, Vol. 31, No. 1 (Spring, 1972), pp. 57-74· *Lamar Riggs*, *Judge Isaac C. Parker*, *The Arkansas Historical Quarterly*, Vol. 14, No. 1 (Spring, 1955), pp. 85-89· *Mary M. Stolberg*, *Politician, Populist, Reformer: A Reexamination of "Hanging Judge" Isaac C. Parker*, *The Arkansas Historical Quarterly*, Vol. 47, No. 1 (Spring, 1988), pp. 3-28.

2. Τα κατάλοιπα του τροφοδότησαν φυσικά με πολύ υλικό τις ταινίες western, μεταξύ δε αυτών την, κατά τη γνώμη του γράφοντος, καλύτερη ταινία western όλων των εποχών, το *The Outlaw Josey Wales* (1976), με παραγωγό, σκηνοθέτη και

Ο Isaac C. Parker παρέμεινε στη θέση του ως τον θάνατό του, στις 17 Νοεμβρίου του 1896 (σε ηλικία μόλις 58 ετών). Μέχρι την 1η Σεπτεμβρίου 1896, όταν η ποινική δικαιοδοσία για την Ινδιάνικη Επικράτεια μεταβιβάστηκε σε ειδικώς συσταθέν γι' αυτή ομοσπονδιακό δικαστήριο, το αμιγές ορκωτό Δικαστήριο της Δυτικής Περιφέρειας του Αρκάνσας, υπό την προεδρία του Isaac C. Parker, είχε κρίνει ενόχους για την κατηγορία του φόνου (ανθρωποκτονία εκ προθέσεως) 164 άνδρες και γυναίκες (επί συνόλου άνω των 300 κατηγορουμένων). Η ποινή που τους επέβαλε ο Δικαστής Parker ήταν θάνατος δι' απαγχονισμού. Από αυτούς, οι 79 πράγματι απαγχονίστηκαν, κάποιοι απεβίωσαν πριν εκτελεστεί η ποινή τους και οι υπόλοιποι γλίτωσαν την αγχόνη λόγω απονομής χάριτος ή (στην ύστερη περίοδο της θητείας του) χάρη στην αποδοχή ενδίκου μέσου από το U.S. Supreme Court. Ως δήμιος του δικαστηρίου υπηρετούσε ο γερμανικής καταγωγής George Maledon, γνωστός για την τελειομανία του όσον αφορά την προετοιμασία των σχοινιών και των κόμπων. Οι εκτελέσεις ελάμβαναν χώρα δημοσίως, σε ένα ικρίωμα κατασκευασμένο στο προαύλιο του δικαστικού μεγάρου, στο οποίο μπορούσαν να απαγχονιστούν ταυτόχρονα έως και δώδεκα άτομα. Επί θητείας Parker, έλαβαν χώρα δύο φορές εκτελέσεις δι' απαγχονισμού έξι ατόμων ταυτόχρονα.

Σημαντική για το έργο του ήταν η συμβολή της δικαστικής αστυνομίας που υπαγόταν στον Δικαστή Parker, των βοηθών ομοσπονδιακών αστυνόμων (deputy U.S. Marshals), τους οποίους επέλεγε προσεκτικά ο ίδιος ώστε να είναι ικανοί να φέρουν εις πέρας το εξαιρετικά δύσκολο έργο της σύλληψης ή/και προσαγωγής των παρανομούντων από την Ινδιάνικη Επικράτεια στην ομοσπονδιακή φυλακή (η οποία βρισκόταν στο υπόγειο του δικαστικού μεγάρου του Fort Smith). Κατά τη θητεία του, υπηρέτησαν περί τους 200, από τους οποίους 65 σκοτώθηκαν κατά την εκτέλεση του καθήκοντος. Έμειναν γνωστοί στην ιστορία ως «the men who rode for Parker» (κατ' ελευθέρην, πλην ακριβή απόδοση: «οι καβαλάρηδες του Parker»). Ο δε Δικαστής

πρωταγωνιστή τον Clint Eastwood. Μετά την άρνησή του να παραδώσει τα όπλα του στους Βόρειους κατά τη λήξη του πολέμου, ο νότιος αντάρτης από το Μισούρι Josey Wales περιπλανιέται στην Ινδιάνικη Επικράτεια, πριν καταλήξει στο Τέξας.

Isaac Charles Parker πέρασε στην ιστορία της αμερικάνικης δύσης ως ο περίφημος «Hanging Judge Parker» («ο απαγχονιστής δικαστής Parker»). Απέκτησε το προσωνύμιο αυτό όταν διέταξε για πρώτη φορά τη δημόσια εκτέλεση δι' απαγχονισμού έξι θανατοποινιτών ταυτόχρονα στις 3 Σεπτεμβρίου 1875, πράγμα που προκάλεσε το ενδιαφέρον του κοινού όχι μόνο σε τοπικό, αλλά και εθνικό επίπεδο.³

Συχνά ο Δικαστής Parker χρησιμοποιείται ως συνώνυμο του αυστηρού δικαστή (στην αμερικανική νομική αργκό, ο χαρακτηρισμός «hanging judge» αποδίδεται μέχρι και σήμερα στον πολύ αυστηρό δικαστή), σε συνάρτηση με την αρνητική γενική πρόληψη ως σκοπό της ποινής, αφού υπολαμβάνεται ότι οι αθρόες καταδίκες σε θανατική ποινή από τον Δικαστή Parker λάμβαναν χώρα προς εκφοβισμό, ήτοι για να λειτουργήσουν αποτρεπτικά για τους παράνομους της (πραγματικά) «Άγριας Δύσης» της Ινδιάνικης Επικράτειας. Ωστόσο, τα σωζόμενα γραπτά του περιγραφόμενου ως ευγενούς, καλότροπου, θεοσεβούμενου και εργασιομανούς Δικαστή Parker καταδεικνύουν ότι στόχος του δεν ήταν οι (μάλλον αδύνατον να συμμορφωθούν) παραβάτες του ποινικού νόμου εντός της δικαιοδοσίας του, αλλά οι νομοταγείς πολίτες. Ο Δικαστής Parker ήταν υπέρμαχος αυτής της περί σκοπού της ποινής θεωρίας που σήμερα ονομάζουμε «θετική γενική πρόληψη», πολύ πριν η ιδέα αυτή δογματοποιηθεί από τη γερμανική θεωρία. Στις πρώτες οδηγίες που εξέδωσε ο Parker για το Σώμα της Ολομέλειας των Ενόρκων (Grand Jury) του Δικαστηρίου του κατά το έτος 1875, διακρίνει κανείς, όπως σημειώνει ο ιστορικός Fred Harvey Harrington, «τη βασική πεποίθηση του Parker ότι οι ένοχοι πρέπει να τιμωρούνται προς το συμφέρον των αθώων».⁴ Πράγματι, οι οδηγίες του περιλαμβάνουν αποστροφές όπως:

«You are the great inquest between the government and the citizen, commissioned on the one hand to see to it, that all the violators of the government shall be in a proper and legal way presented to the court for punishment, that the dignity and supremacy of the laws of the United States may be upheld, that the good may be protected from the bad, that every person of every station in life shall be made secure in the enjoyment of his life, his life and his property».

[«Είστε το μεγάλο εξεταστικό όργανο μεταξύ της κυβέρνησης και του πολίτη, με αποστολή από τη μία πλευρά να φροντίζετε ότι όλοι οι παραβάτες {των νόμων} της κυβερνήσεως θα παρουσιάζονται κατά τον πέποντα και νόμιμο τρόπο στο δικαστήριο για να τιμωρηθούν, ότι η μεγαλοπρέπεια και υπεροχή των νόμων των Ηνωμένων Πολιτειών θα διατηρείται, ότι οι καλοί θα προστατεύονται από τους κακούς, ότι κάθε πρόσωπο σε κάθε στάδιο της ζωής του θα είναι ασφαλές κατά την απόλαυση της ζωής του, της ζωής του και της περιουσίας του».]

4. Παράτιθεται από τον *Fred Harvey Harrington*, op. cit., 69.

Έχουν δε ως κατακλείδα μια επιτομή της ιδέας της θετικής γενικής πρόληψης:⁵

«Now, gentlemen, I will say in conclusion that I trust you may find pleasure in the performance of your duty; that you will efficiently render that aid to the regular officers of the court which is necessary to be rendered to them by you before they can enforce the law, that the results of those labors will be to cause bad men to fear the law and good men to respect it - you bearing in mind all the time that under our institutions and laws all men of every creed, color, nationality or persuasion, are entitled to the full measure of its protection; that none are so high in station as to be above it, and none so low as to be beyond it; that its mailed hand is laid upon every offender for punishment, and upon every innocent, man for protection; that, as does the light of Heaven, it blesses rich and poor alike, and if enforced without fear, favor or affection, whole communities, no matter how turbulent the character of the same, will soon learn to obey and respect it, and when so obeyed and respected as to render every man secure, and to cause peace to shed the rich sunlight of her rays on every hand, so that every man can feel there is none to molest him, or make him afraid, then you have a government which is loved and revered by the citizen; then you have a government which answers the full purpose for which governments were created; then you can truly say, law has its seat in the breasts of Divinity, and its mission in the harmony of society».

[«Τώρα, κύριοι, θα πω εν κατακλείδι πως πιστεύω ότι θα βρείτε ευχαρίστηση κατά την εκτέλεση του καθήκοντός σας· ότι θα παρέχετε αποτελεσματικά τη συνδρομή προς τους μόνιμους αξιωματούχους αυτού του δικαστηρίου που είναι απαραίτητο να τους παρέχεται από εσάς, πριν επιβάλλουν το νόμο, ότι τα αποτελέσματα αυτών των κόπων θα είναι η αιτία οι κακοί άνθρωποι να φοβούνται το νόμο και οι καλοί άνθρωποι να τον σέβονται – έχοντας πάντοτε κατά νου ότι υπό τους θεσμούς και τους νόμους όλοι οι άνθρωποι, κάθε θρησκείας, χρώματος, εθνικότητας ή πεποιθήσεως, δικαιούνται την πλήρη έκταση της προστασίας του· ότι κανείς δεν είναι τόσο υψηλά ιστάμενος ώστε να είναι υπεράνω του {νόμου} και κανείς τόσο χαμηλά ώστε να είναι πέραν του {νόμου}· ότι το σιδερόφρακτο χέρι του αγγίζει κάθε παραβάτη για να του επιβάλει τιμωρία, και κάθε αθώο για προστασία· ότι, όπως το φως των ουρανών, ευλογεί πλούσιους και φτωχούς ομοίως, και αν εφαρμοστεί χωρίς φόβο, εύνοια ή συμπάθεια, ολόκληρες κοινότητες, ανεξαρτήτως του πόσο ταραχώδης είναι ο χαρακτήρας τους, θα μάθουν σύντομα να τον υπακούουν και να τον σέβονται, και όταν τυγχάνει τέτοιας υπακοής και σεβασμού ώστε να καθιστά κάθε άνθρωπο ασφαλή και να καλεί την ειρήνη να ρίξει το πλούσιο φως των ηλιαχτίδων της σε κάθε χέρι, ώστε κάθε άνθρωπος να αισθάνεται ότι δεν υπάρχει κανείς για να τον κακοποιήσει, ή να τον εκφοβίσει, τότε έχετε μια κυβέρνηση που τυγχάνει της αγάπης και του σεβασμού του πολίτη· τότε έχετε μια κυβέρνηση που εκπληρώνει πλήρως τον σκοπό για τον οποίο δημιουρ-

5. Παράτιθεται από τον *Fred Harvey Harrington*, op. cit., 70 et seq.

γήθηκαν οι κυβερνήσεις· τότε μπορείτε πράγματι να πείτε ότι η θέση του νόμου είναι στα στήθη του Θεού και η αποστολή του έγκειται στην αρμονία της κοινωνίας»].

II. Λίγα λόγια για το έργο

Το 1968, μετά την περιπλάνησή του στην «άγωνα γραμμή» των φθηνών ιταλο-ισπανικών παραγωγών του Sergio Leone –που γνώρισαν τεράστια επιτυχία χάρη στη στυλιζαρισμένη βία και ιδίως τις μοναδικές μουσικές του τεράστιου μαέστρου Ennio Morricone, εγκαινιάζοντας το είδος του «spaghetti western»–, ο Clint Eastwood επιστρέφει στις Η.Π.Α. για να αναλάβει τον πρώτο του πρωταγωνιστικό ρόλο σε ταινία αμερικάνικης παραγωγής, σε σκηνοθεσία Ted Post και σενάριο

των Leonard Freeman και Mel Goldberg. Πλαισιώνεται από το δευτεραγωνιστή Pat Hingle και από γνωστούς καρατερίστες του western, όπως οι Ed Begley, Inger Stevens και Ben Johnson (γνωστός από την «τριλογία του ιππικού» του John Ford). Το σενάριο εντάσσει τη διήγησή του στο πλαίσιο της γνωστής στον μέσο Αμερικανό ιστορίας του Δικαστή Parker,⁶ τον οποίο μετονομάζει σε δικαστή «Fenton», που εδρεύει στο «Fort Grant».⁷ Η ερμηνεία του Pat Hingle στο ρόλο του μονήρη, εργασιομανή Δικαστή Fenton, ο οποίος εγκαταβιώνει (κυριολεκτικά) μέσα στο γραφείο του στο κτίριο του δικαστηρίου, διαβάζοντας συνεχώς τα νομικά βιβλία του και απασχολούμενος αποκλειστικά νυχθημερόν με τα έργα του δικαστηρίου, πραγματικά ξεχωρίζει. Η σκιαγράφηση της ιστορικής φιγούρας του Parker καταδεικνύει ότι οι δημιουργοί της ται-

6. Δεν είναι φυσικά η μοναδική φορά που το ιστορικό πλαίσιο περί τον Δικαστή Parker και τους ομοσπονδιακούς αστυνόμους του χρησιμοποιείται στη θεματολογία του western. Έναν χρόνο αργότερα ο μέγιστος John Wayne, υπό τη σκηνοθετική μπαγκέτα του βετεράνου σκηνοθέτη western Henry Hathaway, κερδίζει για το *True Grit* (1969) το πολυπόθητο βραβείο Όσκαρ ερμηνείας πρώτου ανδρικού ρόλου, υποδύμενος τον μονόφθαλμο, μέθυσο, γκρινιάρη, γηραλέο, αλλά θαρραλέο Rooster Cogburn, βοηθό ομοσπονδιακό αστυνόμο του Δικαστή Parker (τον οποίο εκεί υποδύεται σε ένα σύντομο ρόλο ο James Westerfield, ο οποίος στο *Hang 'Em High* υποδύταν έναν από τους θανατοποινίτες). Ακολουθεί λίγα χρόνια αργότερα και το sequel με τίτλο *Rooster Cogburn* (1975), με το «Δούκα» και πάλι στον ομώνυμο ρόλο και συμπρωταγωνίστρια την Katharine Hepburn, όπου φυσικά εμφανίζεται και πάλι η ιστορική φιγούρα του Δικαστή Parker (τον υποδύεται ο John McIntire). Στο φιλότιμο, αλλά χωρίς τη γοητεία του πρωτοτύπου, remake του *True Grit* το 2010 από τους αδελφούς Coen, το Δικαστή Parker υποδύεται ο Jake Walker, σε έναν ακόμη πιο συρρικνωμένο ρόλο.

7. Προφανώς ως αναφορά στον Πρόεδρο Grant που είχε διορίσει τον Δικαστή Parker.

νίας είχαν πράγματι μελετήσει τον πραγματικό άνθρωπο πίσω από το θρύλο του «απαγχονιστή δικαστή» (φυσικά στην ταινία υπάρχει ατάκα με τον περίφημο χαρακτηρισμό «hanging judge», ίσως για ναδειχθεί πόσο αυτός απήχε από την πραγματικότητα του Parker).

Το έργο πραγματεύεται το ζήτημα της επιβολής της θανατικής ποινής δι' απαγχονισμού, προβαίνοντας στη σύγκριση της επιβολής της από τα όργανα της συντεταγμένης πολιτείας με την επιβολή της κατά την ιδιωτική απονομή της περιώνυμης «frontier justice» («δικαιοσύνης των ακριτών») από απόσπασμα του όχλου. Έχει όλα τα απαραίτητα συστατικά ενός παλιού κλασικού western (αρκετό πιστολίδι και την απαιτούμενη ρομαντική ιστορία). Ουδέποτε όμως φεύγει από το επίκεντρο το βασικό ερώτημα: Σε τι διαφέρει η επιβολή της θανατικής ποινής από τον «hanging judge» Fenton / Parker από ένα λιντσαρίσμα, δηλαδή από την ιδιωτική απονομή δικαιοσύνης διά της επιβολής της εσχάτης των ποινών;

Η ταινία ξεκινά με μια πολύ σκληρή (για τα δεδομένα της εποχής της) σκηνή λιντσαρίσματος. Ενώ ο κεντρικός ήρωας, πρώην βοηθός σερίφη, Jed Cooper (Clint Eastwood), οδηγεί ένα μικρό κοπάδι από γελάδια κατά τη διάβαση ενός ποταμού, ένα ετερόκλητο απόσπασμα λιντσαρίσματος, αποτελούμενο από εννέα άνδρες με ηγέτη τον τοπικό «αγελαδοβαρόνο» («cattle baron») και μέλη από τίμιους μεροκαματιάρηδες μέχρι αποβράσματα και περιπλανώμενους «αλήτες της σέλας» («saddle tramps»), τον προλαβαίνει και, χωρίς αυτός να προβάλλει αντίσταση, τον δεσμεύει και τον οδηγεί στον πλησιέστερο δένδρο για να τον κρεμάσει, θεωρώντας ότι τα γελάδια είναι προίον ληστείας μετά φόνου κατά του ιδιοκτήτη

τους, με δράστη τον Jed. Οι απεγνωσμένες εκκλήσεις του Jed να διερευνήσουν το ζήτημα και να τον προσαγάγουν στα όργανα της συντεταγμένης πολιτείας, αφού έχει αγοράσει και πληρώσει με τις οικονομίες του, κατέχοντας και τη σχετική απόδειξη, το κοπάδι με τα ζώα, πέφτουν στο κενό. Για καλή του τύχη, λίγο πριν αφήσει την τελευταία του πνοή, από το σημείο διέρχεται ο ομοσπονδιακός αστυνόμος Bliss (Ben Johnson), συνοδεύοντας την άμαξα-«κλούβα» με τους κρατούμενους του, ο οποίος του σώζει τη ζωή και τον προσάγει στο Δικαστή Fenton. Έτσι ο Jed καταλήγει βοηθός ομοσπονδιακός αστυνόμος στην υπηρεσία του Δικαστή Fenton, αφού αποδεικνύεται ότι είχε αγοράσει τα ζώα από το δολοφόνο του ιδιοκτήτη τους, ο οποίος του είχε

παρουσιαστεί ως κύριός τους. Η ιστορία εκτυλίσσεται γύρω από τις περιπέτειες του Jed κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του, ενώ ταυτόχρονα αναζητεί τους εννέα άνδρες που αποπειράθηκαν να τον σκοτώσουν, παίρνοντας το νόμο στα χέρια τους.

III. Lynched or Judged?

Link: [Hang 'Em High \(8/12\) Movie CLIP - Lynched or Judged \(1968\) HD - YouTube](#)

Μολονότι κινητήριος δύναμή του Jed είναι πλέον η εκδίκηση, όταν κατά τύχη συλλαμβάνει τον χειρότερο από αυτούς, τον Miller (Bruce Dern), ως υπαίτιο διπλού φόνου και ζωοκλοπής, εμποδίζει τους οικείους, φίλους και υπαλλήλους των θυμάτων να λιντσάρουν αυτόν και τους δύο εφήβους συνεργούς του. Ξεκινά έτσι μόνος του ένα δύσκολο ταξίδι μέσα στην ερημιά για να τους προσαγάγει στη Δικαιοσύνη. Στην πορεία, οι δύο έφηβοι αδελφοί ομολογούν μετανοημένοι τη συμμετοχή τους στη ζωοκλοπή, αλλά αρνούνται πειστικά τη συμμετοχή τους στον διπλό φόνο. Όταν μάλιστα ο Miller κατορθώνει να λύσει τα δεσμά του και προσπαθεί να απο-

δράσει, δεν τον συνδράμουν κατά την πάλη του με τον Jed (καίτοι δεν είναι δεμένοι, καθώς ο Jed έχει πεισθεί ότι δεν διατρέχει κίνδυνο από αυτούς). Έτσι ο Jed κατορθώνει να τον καθυποτάξει και να μεταφέρει μετά από ένα εξουθενωτικό ταξίδι τους κρατουμένους του στο Fort Grant. Πριν και κατά τη διάρκεια της δίκης τους, ο Jed προσπαθεί να εξασφαλίσει την επιείκεια του Δικαστή Fenton για τους δύο εφήβους κατηγορουμένους (πλήρως ποινικά υπεύθυνους εκείνη την εποχή), πλην όμως ο Δικαστής ενδιαφέρεται μόνο για το γεγονός της συμμετοχής τους στην τέλεση της πράξης – εξάλλου, και η ζωοκλοπή αυτοτελώς ήταν τότε «κεφαλικό αδίκημα», τιμωρούμενο με τη εσχάτη των ποινών. Θεωρεί ότι δεν συντρέχει λόγος αναγνώρισης ελαφρυντικής περίπτωσης, αφού δεν συνέδραμαν ενεργητικά τον Jed κατά την πάλη του με τον Miller (εκλαμβάνει δηλαδή τη μετάνοιά τους, τρόπον τινά, ως μη έμπρακτη). Κατά συνέπεια, καταδικάζονται άπαντες σε θάνατο δι' απαγχονισμού.

Στην αρχική σκηνή της ιδιωτικής απονομής δικαιοσύνης με το λιντσάρισμα του Jed αντιπαράκειται λοιπόν η εξίσου σκληρή σκηνή της εκτέλεσης της ποινής που επέβαλαν τα κρατικά όργανα, διά του δημόσιου απαγχονισμού έξι ατόμων ταυτόχρονα στην αγχόνη που ευρίσκεται στο προαύλιο του Δικαστηρίου του Δικαστή Fenton.⁸ Τα πλήθη συρρέουν από τις γύρω περιοχές, άνδρες, γυναίκες και μικρά παιδιά, για να παρακολουθήσουν τον δημόσιο απαγχονισμό. Οι κρατούμενοι ανεβαίνουν στο ικρίωμα εν μέσω εκκλησιαστικών ύμνων που τραγουδούν οι συγκεντρωμένοι υπό την καθοδήγηση του τοπικού ιερέα. Από το παράθυρο του γραφείου του ο Δικαστής Fenton δίνει το σύνθημα στο δήμιο με ένα νεύμα της κεφαλής, με εμφανή την ψυχολογική του φόρτιση.

Προηγουμένως όμως εκτυλίσσεται η σκηνή που έδωσε το έναυσμα για το παρόν. Ο Jed επισκέπτεται το Δικαστή Fenton στο γραφείο του και τον εγκαλεί για υπέρμετρη σκληρότητα κατά την επιβολή της ποινής όσον αφορά τους δύο εφήβους που ο ίδιος συνέλαβε και έθεσε υπό την κρίση του. Του προσάπτει ότι η επιβολή αυτής της ποινής από το δικαστήριό του και η εκτέλεσή της με τον τρόπο που γίνεται, ήτοι σε δημόσια θέα, δεν διαφέρει κατ' ουσίαν σε τίποτα από ένα οποιοδήποτε λιντσάρισμα. Τότε ο Δικαστής Fenton του απαντά με την ατάκα από την οποία αρύεται η ταινία τον τίτλο της, ήτοι ένα συμπύκνωμα της ιδέας της θετικής γενικής πρόληψης: «Εξαιτίας σου, Cooper, εξαιτίας αυτού του πανέμορφου, του υπέροχου ταξιδιού που έκανες φέρνοντας τρεις δολοφόνους ενώπιον της Δικαιοσύνης, γιατί αν ο Νόμος δεν τους κρεμούσε, το επόμενο απόσπασμα [λιντσαρίσματος] που θα ξεκινήσει, θα λέει κρεμάστε τους, και κρεμάστε τους ψηλά, δεν υπάρχει δικαιοσύνη στο Fort Grant· και αν δεν υπάρχει δικαιοσύνη στο Fort Grant, Cooper, αυτή η επικράτεια δεν θα αποκτήσει ποτέ κρατική υπόσταση». Ο Jed

8. Με μια παρόμοια σκηνή αναπαράστασης του περίφημου «six men hanging» του Δικαστή Parker ξεκινά και το *True Grit* (1969). Βλ. ανωτ. υποσημ. 6.

απαντά ότι θα είναι το ίδιο νεκροί «είτε στάθηκαν μπροστά σε εννέα άνδρες με ένα βρώμικο σκοινί στα χέρια είτε μπροστά σε ένα δικαστή που φορά την τήβεννό του καθημένος κάτω από την αμερικανική σημαία». «Σωστά, Cooper, το ίδιο νεκροί», αντιγυρίζει ο Fenton, «αλλά δεν θα έχουν λιντσαριστεί, θα έχουν δικαστεί, και αν δεν καταλαβαίνεις τη διαφορά, καλύτερα να βγάλεις αμέσως τώρα το αστέρι σου».

Πράγματι, οι απόλυτες θεωρίες περί ποινής, θέτοντας στο επίκεντρο τη δίκαιη ανταπόδοση / ισοστάθμιση του κακού που προκάλεσε ο δράστης, δικαιολογούν και την ιδιωτική απονομή της ποινικής δικαιοσύνης (από την οποία εξάλλου κατάγονται) και «δεν εξαρκούν για να δικαιολογήσουν την ποινική εξουσία του κράτους».⁹ Δεν υπάρχει διαφορά είτε ο κατηγορούμενος στάθηκε «μπροστά σε εννέα άνδρες με ένα βρώμικο σκοινί στα χέρια είτε μπροστά σε ένα δικαστή που φορά την τήβεννό του», καθημένος κάτω από την εθνική σημαία ή την εικόνα του Ιησού Χριστού, εφόσον η ανταπόδοση είναι δίκαιη. Επομένως, το σύγχρονο Ποινικό Δίκαιο της Πρόληψης (Präventionstrafrecht) είναι άρρηκτα συνυφασμένο με το κρατικό μονοπώλιο επί της ποινής. Δεδομένου, μάλιστα, ότι η λεγόμενη αρνητική γενική πρόληψη είναι πρωτίστως συνυφασμένη με την αφηρημένη απειλή της ποινής στον ποινικό νόμο¹⁰ και ήδη κρίνεται πολλαπλώς ατελέσφορη,¹¹ η προληπτική λειτουργία της ποινής επαφίεται κατά κύριο λόγο στη λεγόμενη θετική γενική πρόληψη που ασκείται ιδίως διά της επιβολής της ποινής από το δικαστή.¹²

Στη θεωρία περί θετικής γενικής πρόληψης, προεξάρχει ο παιδευτικός χαρακτήρας της ποινής. Η επιβολή της ποινής από τα όργανα της συντεταγμένης πολιτείας, ως απάντηση στο έγκλημα, αναπτύσσει, σύμφωνα με τη θεωρία αυτή, τρεις λειτουργίες-αποτελέσματα: την κοινωνική διαπαιδαγώγηση των πολιτών (τη «διαπαιδαγώγηση στην υπακοή στο δίκαιο»), την εδραίωση της πίστης των πολιτών ότι το δίκαιο πάντα επικρατεί (δηλ. της εμπιστοσύνης στην εμπειρική ισχύ της εννόμου τάξεως) και, τέλος, την επίτευξη της κοινωνικής ειρήνευσης, όταν, μετά την επιβολή της ποινής, επικρατεί η κοινή πεποίθηση ότι η διαμάχη της κοινωνίας με το δράστη έληξε (Integrationsprävention).¹³

9. Μυλωνόπουλος, Ποινικό Δίκαιο – Γενικό Μέρος², 2020, σ. 72 κ.επ.· πρβλ. και Roxin / Greco, Strafrecht – Allgemeiner Teil, Band I⁵, 2020, § 3 Rn. 2.

10. Roxin / Greco, a.a.O., § 3 Rn. 23.

11. Roxin / Greco, a.a.O., § 3 Rn. 25· Α. Μπενάκη-Ψαρούδα, Προβλήματα της ποινικής δικαιοσύνης στην Ελλάδα και οι νέοι ποινικοί κώδικες, ΠοινΧρ 2020, 5· Μυλωνόπουλος, ό.π., σ. 74 κ.επ.

12. Μυλωνόπουλος, ό.π., σ. 75 κ.επ.

13. Roxin / Greco, a.a.O., § 3 Rn. 27· Μυλωνόπουλος, ό.π., σ. 75 κ.επ.

IV. I'm the Law, all the Law

Link: Hang 'Em High (12/12) Movie CLIP - I'm the Law (1968) HD - YouTube

Συχνά όμως αυτή η διαδραστική σχέση του δικαστή με την κοινωνία μέσω της θετικής γενικής πρόληψης τον οδηγεί σε υπέρμετρα αυστηρές αποφάσεις, υπό τον φόβο ότι θα απωλέσει την εμπιστοσύνη της και ότι έτσι θα απωλεσθεί ταυτόχρονα η εμπιστοσύνη των κοινωνιών στην εμπειρική ισχύ της εννόμου τάξεως. Κατ' αυτόν τον τρόπο, όμως, απομακρύνεται από το επίκεντρο του ποινικού φαινομένου το άλλο βασικό ζητούμενο: η προστασία της αξίας του ανθρώπου, ακόμη και του εγκληματία.¹⁴ Και τότε η απονομή της δικαιοσύνης καταλήγει, ακόμη και στα μάτια του ίδιου του θύματος, μια εκδίκηση, την οποία ούτε καν αυτό επιθυμεί για λογαριασμό του.

Το τέλος της ταινίας παρουσιάζει αυτή την απαραίτητη πτυχή για τη δικαιοσύνη της ποινής, ήτοι την επιείκεια κατά την επιβολή και την εκτέλεσή της, ως στοιχείο που προωθεί τις ανωτέρω παιδευτικές λειτουργίες της θετικής γενικής πρόληψης.

Ένας από τους παρ' ολίγον δολοφόνους του, ο πιο ηλικιωμένος (και ο μόνος που είχε προσπαθήσει να συγκρατήσει κάπως τους λοιπούς, αναρωτώμενος γιατί δεν έσπευσε να εξαφανιστεί όταν τους είδε να τον πλησιάζουν, αν πράγματι ήταν ο ληστής και δολοφόνος που αναζητούσαν), είχε σπεύσει να παραδοθεί, κατονομάζοντας και τους υπόλοιπους, όταν, αναζητώντας ένα μεροκάματο στο Fort Grant, είδε τον Jed με το αστέρι του βοηθού ομοσπονδιακού αστυνόμου στο στήθος. Φυλακισμένος από το Δικαστή Fenton στην υγρή και ανήλιαγη ομοσπονδιακή φυλακή του υπογείου του δικαστικού μεγάρου, δέχεται την επίσκεψη του Jed, στον οποίον εκφράζει τη συγγνώμη και τη μετάνοιά του. Επικρατεί καταλλαγή, και ο Jed, βλέποντας ότι ο κρατούμενος είναι γέρος και ασθενής, ώστε η παραμονή του στη φυλακή αυτή είναι πλέον υπέρμετρα σκληρή και τον οδηγεί σε βασανιστικό θάνατο, σπεύδει απηυδισμένος στο γραφείο του δικαστή για να υποβάλει την παραίτησή του, πετώντας το αστέρι-σήμα του ομοσπονδιακού αστυνόμου στο γραφείο του. Ο Δικαστής Fenton, σε απολογητικό τόνο, του εξηγεί τις δυσκολίες της θέσης του και επιμένει ότι όσο αυτός είναι «ο Νόμος, όλος ο Νόμος» που υπάρχει στην Ινδιάνικη Επικράτεια, μπορεί «να τον καταριέται μέχρι να παγώσει η κόλαση» ή να τον βοηθήσει να μετατρέψουν αυτή την περιοχή ανομίας σε ευνομούμενη πολιτεία. Ο Jed του ζητά να απολύσει τον γηραιό κρατούμενο χαρίζοντάς του το υπόλοιπο της ποινής, προκειμένου να παραμείνει στην υπηρεσία του. Ο Fenton δέχεται, κερδίζοντας έτσι τη συνδρομή του πολυτιμότερου βοηθού του στη δύσκολη προσπάθειά του. Έτσι ο Jed αναλαμβάνει το αστέρι του και ιππεύει για να εκτελέσει και πάλι τα καθήκοντά του.

«Ηθικόν δίδαγμα» από την ταινία: Η δρακόντεια ποινική μεταχείριση δεν υπηρετεί πάντα τη

θετική γενική πρόληψη. Συχνά οι λειτουργίες της θετικής γενικής προλήψεως υπηρετούνται από την επιείκεια κατά την επιβολή και την εκτέλεση της ποινής, ακριβώς για να εμπεδωθεί η εμπιστοσύνη της κοινωνίας στην εμπειρική ισχύ της εννόμου τάξεως και να υπάρξει κοινωνική ειρήνευση. Η διαπαιδαγώγηση των πολιτών στη συμμόρφωση προς το θετικό ποινικό δίκαιο αποτυγχάνει και λόγω της επιβολής υπέρμετρα αυστηρών ποινών, όχι μόνο λόγω της επιβολής υπέρμετρα επιεικών. Αυτό συχνά λησμονείται «στην χώρα των κακουργημάτων», όπου η επιείκεια όχι μόνο κατά την πρόβλεψη αλλά ιδίως κατά την επιβολή και την εκτέλεση της ποινής αντιμετωπίζεται ως παθογένεια, την οποία σπεύδει να αντιμετωπίσει ο νομοθέτης «αυστηροποιώντας» το απειλούμενο πλαίσιο της ποινής, όχι προς εκφοβισμό των μελλοντικών παραβατών (αρνητική γενική πρόληψη), αλλά για να αναγκαστεί ο δικαστής να επιβάλλει αυστηρότερες ποινές, εκεί που το (αγόμενο και φερόμενο από τα Μ.Μ.Ε.) «λαϊκό αίσθημα» το απαιτεί.¹⁵ Συχνά πυκνά, όμως, μια «υπόθεση της καθαρίστριας»¹⁶ προβάλλει στο προσκήνιο για να υπεν-

15. Πρβλ. ιδίως το editorial του Η. Αναγνωστόπουλου, Nova Criminalia 14, 1 κ.επ.

16. Βλ. ΟΛΑΠ 3/2019 ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ.

θυμίζει στο νομοθέτη και τα όργανα απονομής της ποινικής δικαιοσύνης ότι και η επιείκεια υπηρετεί τις λειτουργίες της θετικής γενικής πρόληψης, και συνακόλουθα προάγει τον προσανατολισμό του σύγχρονου ποινικού δικαίου στην πρόληψη. Κυρίως διότι σε τέτοιες περιπτώσεις αποκαλύπτεται η υποκριτική στάση των σύγχρονων «καβαλάρηδων» του πληκτρολογίου, οι οποίοι στρέφονται κατά του υπέρμετρα αυστηρού νόμου και του «απαγχονιστή δικαστή» στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης, μολονότι, κατά τα λοιπά, οι ίδιοι ολημερίς και ολονυχτίς λιντσάρουν τα θύματά τους, κραυγάζοντας «κρεμάστε τους, και κρεμάστε τους ψηλά».

Με την ελπίδα ότι το παρόν δεν περιλαμβάνει υπερβολικά πολλά spoiler, καλή θέαση!